

Súd: Krajský súd Trnava
Spisová značka: 25CoP/42/2015
Identifikačné číslo súdneho spisu: 2614202796
Dátum vydania rozhodnutia: 09. 11. 2015
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Ľubica Spálová
ECLI: ECLI:SK:KSTT:2015:2614202796.1

Uznesenie

Krajský súd v Trnave v právnej veci navrhovateľky: G. S., nar. XX.X.XXXX, bytom B.-W., Q..Y..B. XXX, t.č. Z. Z., K. O., proti odporcovi: Q. S., nar. X.X.XXXX, bytom B.-W., Q..Y..B. XXX, t.č. v NVÚ Hrnčiarovce nad Parnou, o rozvod manželstva a úpravu výkonu práv a povinností rodičov na čas po rozvode k maloletým deťom: 1. U., nar. XX.XX.XXXX, 2. S. S., nar. XX.X.XXXX, obe bytom ako navrhovateľka, v konaní zastúpené kolíznym opatrovníkom: Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny Senica, na odvolanie odporcu proti rozsudku Okresného súdu Senica č.k. 11P/20/2014-52 zo dňa 18.3.2015 - v časti úpravy styku odporcu s maloletou U., takto

rozhodol:

Odvolací súd rozsudok súdu prvého stupňa v napadnutej časti, ktorou súd styk otca s maloletou U. zakázal, r u š í a v zrušenom rozsahu mu vec v r a c i a na ďalšie konanie.

odôvodnenie:

Napadnutým rozsudkom prvostupňový súd vyhovel návrhu navrhovateľky a manželstvo účastníkov rozviedol; zároveň upravil výkon práv a povinností rodičov k obojm maloletým deťom na čas po rozvode tak, že maloletú U. a S. zveril do osobnej starostlivosti navrhovateľke s tým, že odporca je povinný prispievať na výživu maloletej U. sumou 50,- Eur a maloletej S. 30,- Eur mesačne, splatnou vždy do 15. dňa toho ktorého mesiaca vopred k rukám navrhovateľky s účinnosťou od právoplatnosti rozsudku. Súd tiež rozhodol, že navrhovateľka je oprávnená zastupovať maloleté deti a spravovať ich majetok v bežných veciach. Súd zároveň styk otca s deťmi zakázal. Rozhodol tiež, že odporca nie je povinný zaplatiť súdny poplatok z návrhu a že účastníci nemajú právo na náhradu trov konania. Rozhodnutie v napadnutej časti o úprave styku otca s maloletou U. prvostupňový súd odôvodnil právne aplikáciou ust. § 24 ods. 1 a 2, § 25 ods. 1, 2 a 3 Zákona o rodine. Vecne argumentoval iba stručne tým, že súd styk zakázal, pretože deti sú v útľom veku a nie je v ich záujme stretávať sa s otcom, pokiaľ tento bude vo VTOS, keďže toto prostredie by mohlo nepriaznivo vplyvať na ich ďalší zdravý rozvoj. Po výkone trestu, pokiaľ bude maloletá U. už plnoletá, ako napokon uvádza vo svojej výpovedi odporca, môže sa stýkať s odporcom aj bez súhlasu súdu, pokiaľ bude mať záujem.

Proti tomuto rozsudku výlučne v časti, ktorou súd styk otca s deťmi zakázal, podľa obsahu iba vo vzťahu k styku otca s maloletou U., podal odvolanie odporca, ktorým sa domáhal, aby odvolací súd rozsudok súdu prvého stupňa v napadnutej časti zrušil a vec vrátil na nové rozhodnutie s tým, že chce, aby súd rozhodol v jeho prítomnosti, v prítomnosti navrhovateľky aj dcéry U., prípadne po vypočutí dcéry kolíznym opatrovníkom tak, aby boli zohľadnené jeho dôkazy o záujme dcéry U. o kontakt s ním. Namietal, že pokiaľ súd argumentuje, že deti sú v útľom veku, nie je to v prípade staršej dcéry U. akceptovateľné vzhľadom na jej vek a nepravdivé je tvrdenie súdu o jej nezájume stretávať sa s odporcom počas jeho výkonu trestu, keďže dcéra U. o kontakt s ním záujem prejavuje. Pri rozhodovaní o styku prítom U. nebola oslovená a ani nebol zohľadnený § 31 ods. 2 Zákona o rodine, kde by súdom určený zástupca maloletej zastupoval jej záujmy pred súdom. Nechce stratiť silnú citovú väzbu a vystaviť tak seba a dcéru U. dlhodobému odlúčeniu.

Navrhovateľka, ani kolízny opatrovník odvolací návrh nepodali. Kolízny opatrovník vo svojom stručnom písomnom vyjadrení k doručenému odvolaniu odporcu uviedol, že navrhuje rozsudok okresného súdu v časti úpravy styku potvrdiť, bez bližšej argumentácie. Navrhovateľka poskytnutú možnosť vyjadriť sa k doručenému odvolaniu odporcu nevyužila.

Krajský súd v Trnave ako súd odvolací (§ 10 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku - ďalej len O.s.p.), po zistení, že odvolanie bolo podané včas (§ 204 ods. 1 O.s.p.), oprávnenou osobou - účastníkom konania (§ 201 O.s.p.), proti rozhodnutiu, proti ktorému je odvolanie prípustné (§ 201 a § 202 O.s.p.), po skonštatovaní, že odvolanie má zákonom predpísané základné náležitosti (§ 205 ods. 1 O.s.p.) a že odvolateľ podľa obsahu použil zákonom prípustné odvolacie dôvody (§ 205 ods. 2 písm. c) a d) O.s.p.), preskúmal rozhodnutie v napadnutej časti o zákaze styku otca s maloletou U. bez ohľadu na rozsah a dôvody odvolania (§ 212 ods. 2 písm. a) v spojení s § 81 ods. 1 O.s.p.), postupom bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 214 ods. 2 O.s.p.) a dospel k záveru, že rozsudok súdu prvého stupňa v napadnutej časti o úprave styku odporcu s maloletou U. je nevyhnuté zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie.

Predmetom prieskumu odvolacieho súdu bolo posúdiť, či boli splnené zákonné podmienky, aby súd zakázal styk otca s maloletou U..

Kontakt rodičov s ich maloletými deťmi je takým významným činiteľom ovplyvňujúcim zdravý vývoj dieťaťa, ktorý sa zákonodarca rozhodol riešiť právnou úpravou styku rodičov s ich maloletými deťmi; považuje ho za neoddeliteľnú súčasť rodičovských práv a práv dieťaťa upravených v Zákone o rodine.

Podľa § 36 Zákona o rodine rodičia maloletého dieťaťa, ktorí spolu nežijú, môžu sa kedykoľvek dohodnúť o úprave výkonu ich rodičovských práv a povinností. Ak sa nedohodnú, súd môže aj bez návrhu upraviť výkon ich rodičovských práv a povinností, najmä určí, ktorému z rodičov zverí maloleté dieťa do osobnej starostlivosti. Ustanovenia § 24, § 25 a 26 sa použijú primerane.

V zmysle § 25 ods. 1, 2, 3, 4 a 5 Zákona o rodine rodičia sa môžu dohodnúť o úprave styku s maloletým dieťaťom pred vyhlásením rozhodnutia, ktorým sa rozvádza manželstvo; dohoda o styku rodičov s maloletým dieťaťom sa stane súčasťou rozhodnutia o rozvode. Ak sa rodičia nedohodnú o úprave styku s maloletým dieťaťom, súd upraví styk rodičov s maloletým dieťaťom v rozhodnutí o rozvode; to neplatí ak rodičia úpravu styku žiadajú neupraviť. Ak je to potrebné v záujme maloletého dieťaťa, súd obmedzí styk maloletého dieťaťa s rodičom, alebo ho zakáže. Ak jeden z rodičov opakovane bezdôvodne a zámerne neumožňuje druhému rodičovi styk s maloletým dieťaťom upravený súdom, súd môže aj bez návrhu zmeniť rozhodnutie o osobnej starostlivosti. Ak je to potrebné v záujme maloletého dieťaťa a ak to vyžadujú pomery v rodine, súd môže upraviť styk dieťaťa aj s blízkymi osobami.

Podľa § 26 Zákona o rodine ak, sa zmenia pomery, súd môže aj bez návrhu zmeniť rozhodnutie o výkone rodičovských práv a povinností alebo dohodu o výkone rodičovských práv a povinností.

V zmysle § 28 ods. 1 a 2 Zákona o rodine rodičovské práva a povinnosti v celom ich rozsahu majú v zásade obaja rodičia.

V čl. 18 ods. 1 Dohovoru o právach dieťaťa je zakotvená zásada, že obaja rodičia majú spoločnú zodpovednosť za výchovu a vývoj dieťaťa.

V zmysle čl. 41 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky starostlivosť o deti a ich výchova je právom rodičov; deti majú právo na rodičovskú výchovu a starostlivosť.

Podľa § 43 ods. 1 Zákona o rodine (obdobne čl. 12 Dohovoru o právach dieťaťa) maloleté dieťa, ktoré je schopné s ohľadom na svoj vek a rozumovú vyspelosť vyjadriť samostatne svoj názor, má právo vyjadrovať ho slobodne vo všetkých veciach, ktoré sa ho týkajú. V konaniach, v ktorých sa rozhoduje o veciach týkajúcich sa maloletého dieťaťa, má maloleté dieťa právo byť vypočuté. Názoru maloletého dieťaťa musí byť venovaná náležitá pozornosť zodpovedajúca jeho veku a rozumovej vyspelosti.

I v Občianskom súdnom poriadku je v § 100 ods 3 zakotvené, že ak je účastníkom konania maloleté dieťa, ktoré je schopné s ohľadom na vek a rozumovú vyspelosť vyjadriť samostatne svoj názor, súd

na jeho názor prihliadne. Názor maloletého dieťaťa súd zisťuje prostredníctvom jeho zástupcu alebo príslušného orgánu sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately, alebo výsluchom maloletého dieťaťa aj bez prítomnosti rodičov alebo iných osôb zodpovedných za výchovu maloletého dieťaťa.

Podľa čl. 3 Dohovoru o právach dieťaťa záujem dieťaťa musí byť prvoradým hľadiskom akejkoľvek činnosti týkajúcej sa detí...

V zmysle § 120 ods. 2 O.s.p. pritom vo veciach, v ktorých možno konanie začať aj bez návrhu..., ktorým je v zmysle § 81 ods. 1 O.s.p. i konanie vo veci starostlivosti súdu o maloletých, súd je povinný vykonať ďalšie dôkazy potrebné na zistenie skutkového stavu, hoci ich účastníci nenavrhlí.

Aj rodič, ktorému dieťa nebolo zverené do starostlivosti má právo v primeranom rozsahu podieľať sa na výchove dieťaťa, v starostlivosti oň i na budovaní citových a rodinných väzieb, je a stále zostáva rodičom so všetkými právami a povinnosťami z tohto vzťahu vyplývajúcimi. Realizuje sa to prostredníctvom styku tohto rodiča s dieťaťom. Je pritom treba mať na zreteli, že akákoľvek deformácia vzťahu rodič a dieťa v dôsledku od cudzenia sa neskôr len ťažko napráva. Zákon pritom vo vyššie citovaných ustanoveniach uprednostňuje dohodu rodičov o styku s maloletým dieťaťom a iba ak sa rodičia nedohodnú, upraví styk autoritatívne súd. Pri rozhodovaní o rozsahu styku je dôležité zvážiť okolnosti tak na strane maloletého dieťaťa: ako jeho vek, zdravotný stav, vzťah k rodičovi, ktorý ho nemá v starostlivosti, doterajší spôsob a rozsah styku, denný režim; ako aj okolnosti na strane rodičov ako ich vzájomný vzťah, ich časové a ekonomické možnosti, rodinné pomery, vzdialenosť medzi bydliskom dieťaťa a rodiča, spoje a podobne. Citovaný ods. 3 § 25 Zákona o rodine umožňuje, aby súd buď obmedzil styk maloletého dieťaťa s rodičom, prípadne ho aj úplne zakázal za splnenia zákonnej podmienky, že je to potrebné v záujme maloletého dieťaťa. Zakaz styku rodiča s dieťaťom je špecifickým druhom obmedzenia rodičovských práv. Pojem záujem dieťaťa pritom nemožno chápať zužujúco len ako záujem zdravia dieťaťa, ale čo najextenzívnejšie. V záujme dieťaťa je predovšetkým to, aby vyrastalo v atmosfére šťastia, lásky, porozumenia, stability, tolerancie a harmónie, aby jeho vývoj a výchova smerovala k pozitívnemu rozvoju jeho osobnosti, nadania a rozumových a fyzických schopností, mravnému, duchovnému a sociálnemu rozvoju a aby boli rešpektované jeho práva. Iba ak by styk s rodičom negatívne vplýval na záujem dieťaťa alebo by tu existovala odôvodnená obava z tohto negatívneho vplyvu, súd po tomto zistení obligatórne obmedzí alebo zakáže styk maloletého dieťaťa s rodičom. Jediným kritériom pre vyslovenie zákazu styku rodiča s dieťaťom je aktuálna nevyhnutnosť takéhoto opatrenia a záujem dieťaťa.

Z vyššie uvedeného vyplýva, že v zásade je v záujme dieťaťa, aby udržovalo rodinné vzťahy s odlúčeným rodičom a aby nebolo odtrhnuté od svojich koreňov, pričom dieťa má právo na to, aby dostalo príležitosť rozvíjať svoj vzťah ku každému z rodičov a prejavíť svoje city slobodne bez akéhokoľvek vonkajšieho tlaku zo strany druhého rodiča. Vždy však treba mať na zreteli, že záujem dieťaťa musí byť prvoradým hľadiskom akejkoľvek činnosti týkajúcej sa detí.

Z výpovede otca pred dožiadaným súdom pritom vyplýva, že otec súhlasil s rozvodom, avšak od počiatku a jednoznačne nesúhlasil so zákazom styku po rozvode vo vzťahu k dcére U. s tým, že chce, aby staršia dcéra aspoň raz za dva mesiace prišla za ním na návštevu do NVÚ, keďže ona sama by chcela. Napriek tomu prvostupňový súd otázke úpravy styku nevenoval náležitú pozornosť, dokonca ani netrval na tom, aby kolízny opatrovník k tejto otázke zaujal stanovisko, pričom stanovisko kolízneho opatrovníka k styku otca s maloletou U. sa nenachádza v žiadnom z jeho vyjadrení.

Porovnávajúc vyššie uvedené právne a teoretické východiská so strohým a nedostatočným odôvodnením napadnutej časti rozsudku, a s rozsahom dokazovania vykonaného vo vzťahu k úprave styku je zrejmé, že prvostupňový súd sa nimi dôsledne neriadil. Súd preskúmanou časťou rozsudku zakázal styk odporcu s maloletými deťmi bez toho, aby si zabezpečil dôsledné podklady pre takýto závažný krok, aby vykonal všetko nevyhnutné dokazovanie. S poukazom na vyššie citované ust. § 43 ods. 1 Zákona o rodine, § 100 ods. 3 Občianskeho súdneho poriadku za daných okolností veci bolo nevyhnutné, aby si súd zabezpečil dôkaz výsluchom maloletej U., ktorá bude mať onedlho 14 rokov. Je teda dôvodné predpokladať, že je vzhľadom na svoj vek a k nemu primeranú rozumovú vyspelosť schopná samostatne vyjadrovať svoj názor, tomuto názoru potom musí byť venovaná náležitá pozornosť. Z obsahu spisu pritom vyplýva, že prvostupňový súd maloletej U. sám vo veci úpravy jej styku s otcom nevypočul, nezabezpečil jej výsluch ani prostredníctvom kolízneho opatrovníka a kolízny opatrovník pri prešetrovaní pomerov v rodine, ktoré prebehlo v neprítomnosti maloletej U., jej názor vôbec nezisťoval. Za daných

okolností je potom nutné uzavrieť, že prvostupňový súd svojím postupom odňal maloletej U. ako účastníčke konania (v konaní zastúpenej kolíznym opatrovníkom) možnosť konať pred súdom.

Vzhľadom na to, že pri úprave styku otca s dieťaťom je nevyhnutné uprednostňovať vždy záujem maloletého dieťaťa, ktorý musí byť prvoradým hľadiskom, vzhľadom na skutočnosť, že v konaní vyšlo najavo, že odporca je vo výkone trestu odňatia slobody v rozsahu 9 rokov, v dôsledku trestného činu podľa § 201 ods. 1 a ods. 2b Trestného poriadku za zločin sexuálneho zneužívania chránenej osoby mladšej ako 15 rokov, bude tiež nevyhnutné zistiť bližšie okolnosti tejto trestnej činnosti odporcu najmä akým spôsobom, voči komu a za akých okolností sa tejto trestnej činnosti dopustil tak, aby pri prípadnej realizácii styku bolo vylúčené ohrozenie záujmov maloletej U..

Keďže s poukazom na vyššie uvedené prvostupňový súd nezisťovaním názoru maloletej U. v otázke jej styku s otcom, aj nezadovážením si kvalifikovaného stanoviska kolízneho opatrovníka k tejto otázke, odňal maloletej U. možnosť konať pred súdom, odvolací súd potom s použitím ust. § 221 ods. 1 písm. f) O.s.p. rozsudok súdu prvého stupňa v napadnutej časti zakazujúcej styk otca s maloletou U. zrušil a v zrušenom rozsahu vec vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie.

Povinnosťou prvostupňového súdu v ďalšom konaní bude doplniť dokazovanie zabezpečením názoru maloletej U. k otázke jej styku s odporcom, zadovážením si kvalifikovaného stanoviska kolízneho opatrovníka k otázke styku, zistením bližších okolností trestnej činnosti otca, za ktorú aktuálne vykonáva trest odňatia slobody, následne po zvážení všetkých preukázaných okolností daného prípadu majúcich vplyv na úpravu styku, opätovne o úprave styku odporcu s maloletou U. na čas po rozvode manželstva jej rodičov rozhodnúť, pričom rozhodnutie je potrebné náležite v súlade s ust. § 157 ods. 2 O.s.p. i odôvodniť.

V novom rozhodnutí rozhodne prvostupňový súd i o náhrade trov tohto odvolacieho konania (§ 224 ods. 3 O.s.p.).

Senát krajského súdu toto rozhodnutie prijal pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je možné podať odvolanie.